

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

**Scholengroep Zaandam, locatie Zaanlands Lyceum
HAVO
VWO**

Plaats : Zaandam
BRIN nummer : 20CN|C1
BRIN nummer : 20CN|00|HAVO
BRIN nummer : 20CN|00|VWO
Onderzoeksnummer : 283946
Datum onderzoek : 13 - 20 mei 2015
Datum vaststelling : 15 oktober 2015

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 13 en 20 mei 2015 een onderzoek uitgevoerd op het Zaanlands Lyceum, de afdelingen havo en vwo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdeling en over de naleving van wet- en regelgeving.

Het Zaanlands Lyceum is een school voor vwo/gymnasium en havo. In het schooljaar 2014 - 2015 bezochten ongeveer 1250 (550 vwo/gymnasium en 750 havo) leerlingen de school.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

Op de school is in de afgelopen periode geen onderzoek uitgevoerd in het kader van risicogericht toezicht of themaonderzoek. De inspectie voert op deze afdelingen van deze school een zogenaamd vierjaarlijks bezoek uit. In de afgelopen 4 jaar heeft de inspectie geen reden gehad het Zaanlands Lyceum te bezoeken.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld. Om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de specifieke kenmerken van de school en de onderzochte afdeling hebben we het onderzoek aangevuld met indicatoren uit het zogenaamde aanvullende kader. Zo is de indicator over 'het stimuleren van talent' voor de afdeling vwo toegevoegd. Deze indicator is toegevoegd omdat hij past bij het specifieke aanbod van de school

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij in een aantal lessen de onderwijspraktijk hebben geobserveerd.
- Wij hebben gesprekken gevoerd met het management, vaksecties, leraren, zorgcoördinatoren, mentoren en leerlingen.

- Aan het eind van het schoolbezoek heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek besproken met de directie en het bestuur.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van een kwaliteitsprofiel. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een zogenaamd toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht inhouden. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter teveel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor het Zaanlands Lyceum afdeling vwo en havo is als volgt: Op basis van het onderzoek kennen wij aan de afdelingen het basisarrangement toe omdat zowel de opbrengsten alsook de kwaliteit van het onderwijsproces op de onderzochte onderdelen van voldoende niveau is. Dit betekent dat wij op dit moment geen reden hebben om het toezicht te intensiveren.

Wij hebben geen tekortkomingen in de naleving van de wettelijke voorschriften vastgesteld.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op het Zaanlands Lyceum, de afdelingen vwo en havo. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op de afdelingen havo en vwo van het Zaanlands Lyceum is voldoende. Over de laatste drie jaar hebben de afdelingen rendementen en resultaten bereikt, die op 'gemiddeld niveau' of meer dan 'gemiddeld niveau' liggen.

De inspectie beoordeelt de kwaliteit van het onderwijs- en begeleidingsproces als voldoende. Tijdens de lessen vertonen de leerlingen een grote betrokkenheid.

Binnen de school heerst een goed schoolklimaat. Dit gunstige schoolklimaat schept een gevoel van veiligheid voor de leerlingen en de docenten.

Een verbeterpunt is de effectieve feedback aan leerlingen op de havo. De inspectie heeft deze indicator als onvoldoende beoordeeld.

De kwaliteitszorg t.a.v. de opbrengsten en het onderwijsproces is voldoende. De school heeft voldoende zicht op de examens en toetsresultaten van de leerlingen en het rendement van de onder- en bovenbouw.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs.

De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

20CN|00|HAVO - HAVO

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.				•	
1.2.4	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding havo.			•		
1.3.4	De leerlingen van de opleiding havo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.			•		
1.4.4	Bij de opleiding havo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het schoolklimaat is stimulerend en ambitieus		1	2	3	4
6.1	De school is gericht op het stimuleren van talent.				•

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

20CN|00|VWO - VWO

De opbrengsten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3	4	5
1.1	De leerlingen behalen in de onderbouw het opleidingsniveau dat mag worden verwacht.				•	
1.2.5	De leerlingen lopen weinig vertraging op in de bovenbouw van de opleiding vwo.			•		
1.3.5	De leerlingen van de opleiding vwo behalen voor het centraal examen de cijfers die mogen worden verwacht.				•	
1.4.5	Bij de opleiding vwo zijn de verschillen tussen het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen van een aanvaardbaar niveau.			•		

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.			•	

Het schoolklimaat is stimulerend en ambitieus		1	2	3	4
6.1	De school is gericht op het stimuleren van talent.				•

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.			•	
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.			•	

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.			•	
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.			•	
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.			•	
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.			•	
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.			•	

Nalevingsindicatoren 2013		ja	nee
N1	Door of namens het bestuur is de vastgestelde schoolgids naar de inspectie gestuurd en deze schoolgids bevat de onderzochte onderdelen (WVO, art. 24c en 24a).	•	
N2	Door of namens het bestuur is het vastgestelde schoolplan naar de inspectie gestuurd en dit schoolplan bevat de onderzochte onderdelen (art. 24c en 24 WVO).	•	
N4	Door of namens het bestuur zijn het Examenreglement en het PTA naar de inspectie gestuurd en deze documenten bevatten de onderzochte onderdelen (Eindexamenbesluit art. 31).	•	

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: opbrengsten, het onderwijsproces, zorg en begeleiding en kwaliteitszorg

Opbrengsten

De resultaten van het Zaanlands Lyceum voor de havo en vwo zijn de afgelopen drie jaar voldoende. De cijfers binnen het vwo die voor het centraal examen gehaald worden, zijn al jaren boven het landelijk gemiddelde. Voor de havo liggen die op het landelijk gemiddelde.

Dit geldt ook voor het verschil tussen het schoolexamencijfer (se) en het cijfer dat op het centraal examen (ce) gehaald wordt. Dit ligt nu al jaren ruim onder de norm van 0,5.

Het onderbouwrendement en bovenbouwrendement zijn voldoende.

Deze resultaten worden naar de mening van de inspectie positief beïnvloed door het uitdagende aanbod en het gunstige schoolklimaat.

Onderwijsproces

De kwaliteit van het onderwijs op het Zaanlands Lyceum is voldoende.

In het schoolplan 2013-2017 van de school zijn 10 punten geformuleerd waaraan een goede les op het Zaanlands Lyceum zou moeten voldoen. De leerling en duidelijkheid staan in deze punten centraal.

De inspectie heeft in alle leerjaren een aantal lessen bijgewoond. Over het geheel genomen was de kwaliteit van deze lessen voldoende te noemen. De meeste lesuren voldoen dan ook aan de eerder genoemde 10 punten. Bij de geobserveerde havo lessen is naar het oordeel van de inspectie onvoldoende sprake van effectieve feedback binnen de les. In tegenstelling tot het vwo geven de docenten in de geobserveerde lessen binnen de havo minder vaak aan waarom een antwoord goed of fout is.

In het beoordelingsmodel van de inspectie speelt ook het rekening houden met verschillen een belangrijke rol. Het maken van verschil in uitleg en instructie voor snellere en langzamere leerlingen binnen het klassenverband kwam voldoende voor.

Binnen de school heerst een prettig pedagogisch klimaat waarin leerlingen over het algemeen actief betrokken zijn.

Het onderwijs op het Zaanlands Lyceum is erop gericht de leerlingen kennis en vaardigheden bij te brengen die passen bij hun ontwikkeling en capaciteiten. De school biedt hiervoor keuze-lessen aan.

In vwo 5 kunnen de leerlingen kiezen uit een aantal modules, waarin leerlingen de kans krijgen hun kennis te verdiepen en specifieke vaardigheden verder te

ontwikkelen. Dit schooljaar hebben de leerlingen kunnen kiezen uit o.a. kosmologie, specialistische natuurkunde, kunstgeschiedenis van de 20e eeuw, de financiële sector, taal en cultuur van het oude Egypte en 'oral history'. Alle leerlingen maken kennis met vervolgoopleidingen aan het hbo of de universiteit. Ze lopen één of meer dagen mee met een student of gaan een aantal dagen 'proefstuderen'.

Zorg en ondersteuning

De zorg en ondersteuning beoordeelt de inspectie als voldoende.

Het Zaanlands Lyceum heeft de zorg vastgelegd in het document 'Zorgplan Zaanlands Lyceum'.

Hierin geeft de school ook aan op welke wijze de school invulling geeft aan het begrip passend onderwijs. In het ondersteuningsplan zijn het dyslexiebeleid, de samenwerking met het OPDC, samenwerking met de ambulante begeleiders, begeleiding van leerlingen met stoornis in het autistisch spectrum, begeleiding van leerlingen met Asperger, organisatie faalangstreductietrainingen en het ZorgadviesTeam (ZAT) beschreven.

De mentor is het eerste aanspreekpunt voor de leerling voor extra begeleiding van de leerling. De mentor kan de zorgcoördinator aanspreken voor speciale begeleiding. Over het algemeen zijn de leerlingen tevreden over hun mentor. In het ZorgAdviesTeam (ZAT) worden de leerlingen besproken die extra zorg nodig hebben. Daarbij wordt ook vastgesteld welke hulpverlening het meest geschikt is.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Traject op maat (TOM): Er worden afspraken gemaakt met leerlingen over het volgen van extra vakken, het eerder examen doen en eventuele aanpassingen in hun lesrooster in overleg met ouders.
- Persoonlijk mentoraat: Leerlingen die op een hoog niveau kunst of sport beoefenen, leerlingen die beschikken over uitzonderlijke intellectuele vermogens of leerlingen die een extra onderwijsbehoefte hebben kunnen geholpen worden bij planning en organisatie door een speciaal toegewezen persoonlijke mentor.
- Trajectgroep: Leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben kunnen via het zorgteam in aanmerking komen voor een plek in de Trajectgroep. De medewerkers van de Trajectgroep brengen structuur aan in de schooldag, bieden gespecialiseerde huiswerkbegeleiding en bieden een rustpunt aan tijdens de schooldag.

Kwaliteitszorg

In het schoolplan 2013-2017 van het Zaanlands Lyceum heeft de school op een duidelijke wijze haar visie en plannen voor het onderwijs beschreven. Het

schoolplan 2008-2012 vormt hiervoor de basis evenals de recente maatschappelijke ontwikkelingen zoals passend onderwijs. Het onderwijsconcept is vooral gericht op het laten ontwikkelen van talenten van de leerling ook op het gebied van kunst en sport. De school heeft dan ook goed zicht op de achtergrond, capaciteiten en de wensen van de leerlingen. De school heeft dit beleid verder geoperationaliseerd in verschillende documenten zoals 'taalbeleid', 'rekenbeleid', 'Traject op Maat', 'Trajectgroep'. De overdracht van leerlingengegevens tussen de leerjaren is goed geregeld. De schoolleiding en de secties evalueren de examenresultaten en stellen op grond daarvan vast of de lesstof en aanpak moeten worden aangepast. In 2014 heeft het bevoegd gezag van de school de 'Regeling beoordelingsgesprekken OVO Zaanstad' vastgesteld. In dit document is de gesprekkencyclus en het formulier beoordelingsgesprek OVO Zaanstad opgenomen. Docenten worden ten minste één keer in de drie jaar beoordeeld. Bij een negatieve beoordeling dient binnen één jaar opnieuw een beoordeling plaats te vinden.

De school neemt deel aan 'Scholenopdekaart.nl' en geeft daar inzicht in haar beleid en resultaten.